

ORPHEE

Nazlı Eray

(1983)

Orphée

Öykü Uzun bir otobüs yolculuğunun ardından sevgilisi Orphée'yi aramak için başka bir ülkeye gelen anlatıcının Bay Gece isimli yardımcısı ile yaşadığı düşsel macera anlatılır. Bay Gece ile Orphée'yi detaylı bir şekilde her yerde arayan anlatıcı, Orphée ile birlikte aslında ne istediğini de keşfetmiş olur. Bay Gece ile yaptıkları aramalar neticesinde Orphée'nin kaldığı evi bulup gözetlemeye giderler. Fakat kendilerini belli etmezler. Ertesi gün Ankara arayarak anlatıcının yaşadığı şehre gelmek istediğini belirtir. Kente yavaş yavaş alışan Ankara, yerleşerek kendi sokaklarını bu yabancı kente uygular. Orphée'nin evinin dört yüz metre uzağında kendileri gibi onu izleyen bir heykelin varlığından haberdar olunca onun yanından evi izlemeye devam ederler. Ertesi gün heykel bir mektup yazarak Roma İmparatoru Hadrian olduğunu söyleyerek anlatıcının aslında Eurydice olduğunu bildiğini vurgular. Hadrian içinde bulunduğu çağın yeniliklerini Eurydice 'den öğrenir. Geceleri yan yana iken konuşmayı mektupla iletişimde bulunmaya devam ederler. İmparator "Paris'te Son Tango" filmini merak edince anlatıcı onu göstermek için bir çabaya girer. Bay Gece ile filmi bulup gösterecekleri gece filmin yanlış sarıldığı fark edilir. Anlatıcı hemen durdurmak isterken filmin başka bir perdesi Orphée'nin evinin penceresinden yansır ve filmde Orphée'nin de oynadığı görülür. Orphée anlatıcıya doğru yönelmiş gelecekken filmdeki kızın silahını ateşlemesiyle Orphée vurulur ve film ile gerçek birbirine karışır.

Tema

Düşsellik Fantastik bir mit olan Orphée ve Eurydice hikayesinin günümüze uygulandığı eserde düşsellik tema olarak belirir. Kurduğu düşleri sırayla tek tek gerçekleştiren anlatıcı esasında ölümden korktuğu için Orphée ile kavuşmayı düşlemez. Bu nedenle hikâyesinde olduğu gibi romanda da birleşme gerçekleşmez.

Kişiler

Anlatıcı Sevgilisini aramak için bilmediği bir yere gelen anlatıcı, girdiği yeni ortama karşı tedirgin bir duruş sergiler. Olaylara karşı her ne kadar merakı açık olsa da karamsar ve şüphelidir. Aklına koyduğunu bir şekilde yapma konusunda inatçı olan anlatıcı, Eurydice olduğunu kendine bile itiraf edemeyecek kadar cesaretsizdir.

Bay Gece Sakin tavırları ve zekice cevapları ile ön plana çıkan Bay Gece, anlatıcının yardımcısıdır. Orphée'yi bulmak için ona yardım eden Bay Gece, ayrıntılı çalışmaları sonucunda hedefe ulaşır ve Orphée'nin kaldığı evi bulur. Olaylara karşı ilgili ve çalışkandır.

Ankara Anlatıcının kaldığı ve sevdiği şehirlerden biri olan Ankara kişileşerek uçakla anlatıcının kaldığı şehre gelir. Şehri beğenince de buraya yerleşerek Ankara sokaklarını yeni şehre uygulamak ister. Tunalı Hilmi caddesini ve EGO tarifeli otobüsleri getirerek anlatıcının kendini evinde ve mutlu hissetmesini sağlar.

Roma İmparatoru Hadrian Anlatıcıya Orphée'yi gözetlerken destek olan mermer Heykel, anlatıcının Eurydice olduğunu belli eden fantastik öğedir. Hadrian, anlatıcı ile direkt konuşamaz bunun yerine her gecenin ardından ona yolladığı mektuplar ve aldığı cevaplarla iletişim kurarlar. Eski çağlara ait bir öğe olan Hadrian, film, radyo gibi yeni çağın getirilerini çok merak eder ve bu merakı giderilir.

ANA KARAKTERLER

Anlatıcı (Karamsar)

Karakter Sevgilisini aramak için bilmediği bir yere gelen anlatıcı, girdiği yeni ortama karşı tedirgin bir duruş sergiler. Olaylara karşı her ne kadar merakı açık olsa da karamsar ve şüphelidir. Aklına koyduğunu bir şekilde yapma konusunda inatçı olan anlatıcı, Eurydice olduğunu kendine bile itiraf edemeyecek kadar cesaretsizdir.

Aktiviteler Yolculuk yapmaktan keyif alan anlatıcı, radyo ve kitaplara karşı da ilgilidir. Özellikle Paris'te Son Tango filminin kitabını okuyan anlatıcı zengin bir düşsel dünyaya sahip olduğu için mektuplaşma konusunda da başarılıdır. Hadrian ile mektuplaşırlar. Sigara içer ve Orphée'nin evini gözetler.

ÖRNEK ANILAR

Şüpheli Yeni geldiği şehirde hem şehre hem de tanıştığı kişiye yeterince güven duyamayan anlatıcı, Bay Gece'ye şüpheli bir tavırla yaklaşır: "Evet, yanıtladınız birinci sorumu. Anladım sizi. Pek tabii olaylar geliştikçe beni daha iyi tanıma fırsatınız olacak... Ama aklımı bir şey çelıyor. Benim deli olabileceğimi düşünmediniz mi hiç? Böyle bir işe giren insan deli olabilir. Bu aklınıza gelmedi mi?" diye sordum."

Bağımlı Kendisi itiraf etmekte her ne kadar zorlansa da gittiği şehirde gözleri Ankara'yı arayan anlatıcı onun kendini aramasına ve gelecek olmasına sevinir. Anlatıcı ve Ankara arasında güçlü bir bağ bulunur: "Dinleyin," dedim. "Az Ankara aradı beni... Hayır, Ankara'dan bir dost değil, kent kendisi aradı beni... Evet, garip, gerçekten garip, ama düşündükçe, dedikleri oldukça doğal gelmeye başladı bana. Evet... Bozkır kenti, öğlen uçağı ile kıyı kentine geliyor. 'Farkına bile varmazlar, bak görürsün' dedi bana... 'Sen kentleşmeyi bilmiyorsun' dedi... Bir şey isteyip istemediğimi sordu... Yakın bir yere yerleşecek anlaşılın. Yanında az bir şey getirmesini söyledim. İyi bir lokanta ve iyi bir arsa getirmesini istedim. Umarım aşka bir şey getirmez," dedim."

Tedirgin Bay Gece ile Orphée'nin evini izlemeye giderken Hadrian'ın söylediği arkeolojik kazı alanının çevresindeki yüksek duvarlarda oturup sigara içme fikri anlatıcıya garip gelir ve tedirgin olur: "Bay Gece, bu duvarı aşabileceğimi pek sanmıyorum. Ne garip, bu yeni yol, sanki barikatlı bir yol... Ne yapacağız şimdi?" diye umutsuzlukla sordum."

Yalnız Tek başına olmanın verdiği güçsüzlüğü hisseden anlatıcı imparatorun kendisine gönderdiği bir mektuba karşı aşırı tepki gösterir ve korkar. Yalnız kalmak istemez ve hemen Bay Gece'yi arar: "Ne düşüneceğimi tam kestiremedim. Bildiğim tek şey, yardımcımın otele geliş saatine değin yalnız kalacak gücümün olmadığıydı. Bir an, kendi kendimden korktum. Sonra, açtım odamın kapısını, koşarak indim aşağıya, köşedeki telefona gidip, yardımcımın numarasını çevirdim."

Düşünceli Orphée'ye ulaşmak için her yolu deneyen ve onunla doğru şekilde bir araya gelme çabası içinde olan anlatıcı, yaşadıklarını düşünmekten ve sorgulamaktan kendini alamaz: "Sanki çok uzaklardan, otel odama dek gelen bir cümle, beynimi kuşatıyor ve yaşadığım bu karmaşa ile biri eşerek düşüğüm boşluğu örüyordu. "...Dünü elinden alınmış, yarım olmayan bir insandım..." Kim söylemişti ki bunu?"

İnatçı Son dakikaya kadar Orphée'yi görme ve onun gözlerinden ikisinin kaderini okuma çabası taşıyan anlatıcı her ne kadar ikisinin birleşmesinin mümkün olmadığını bilse de onunla göz göze gelmek için uğraşır ve gelir: "Onun yüzündeki çizgilerden, tüm sorunların çürütücü, öldürücü yanıtlarını, yazgıyı durduran, sonra yazgıya kurulan, bütün bir yargının haritasını görmeliydim."

Bay Gece (Yardımcı)

Karakter Sakin tavırları ve zekice cevapları ile ön plana çıkan Bay Gece, anlatıcının yardımcısıdır. Orphée'yi bulmak için ona yardım eden Bay Gece, ayrıntılı çalışmaları sonucunda hedefe ulaşır ve Orphée'nin kaldığı evi bulur. Olaylara karşı ilgili ve çalışkandır. Anlatıcının aslında Eurydice olduğunu ve kendini saklaması gerektiğini bilir.

Aktiviteler Anlatıcıya yardımcı olmakla görevli olan Bay Gece, şehir krokisi çizerek Orphée'nin evini bulma aşamasında destek olur. Her gece aynı duvarın üstünde anlatıcı ile sigara içer.

ÖRNEK ANILAR

Zeki Anlatıcının aslında Eurydice olduğunu en baştan anlayan Bay Gece, genel olarak zeki biridir: "Biliyorum. Tek bir köpekten korkuyorsunuz siz. Öteki dünyanın kapısını bekleyen köpek Argus'tan, değil mi Bayan Eurydice?" dedi yardımcım."

Düşünceli Eurydice ve Orphée'nin hikayesinde taraflardan birinin öldüğünü bildiği için anlatıcının tek başına şehirde dolaşmasını istemez, onu düşünür: "Bakın aklıma ne geldi, acaba doğru mu bu sizin gün ortasında, bilmediğiniz sokaklarda yürümeniz? Biliyorsunuz siz de tehlike içindediniz..." dedi."

Bilgili Hemen her konuda bilgisi olan Bay Gece, tüm şehri, Hadrian'ı hatta arkeolojik alandaki taşları bile yorumlayabilecek kapasitedir: "Bakın, bakın Bay Gece," dedim. "Şu az önce, ayağıma takılıp beni sendeleten taş, sanki eski bir kabartma." Yardımcım yere eğilip taş parçasına baktı. Bana kalırsa bu taşın bir ucu başka bir dünyaya ait," dedi."

Detaycı/Çalışkan Küçük detaylara dikkat eden Bay Gece, Orphée'nin hikayesinin dahil olduğu yer altı şehrinin gizemi ile ilgili daha fazla bilgi toplamak ister: "Olacak iş değil... Bu akşam yanıma bir el feneri alacağım. Demek yanılmamışız... O kabartmalı taşın üzerinde gördüğümüz gerçekten yer altı şehrinin planıymış. Siz, erkence inin aşağıya. Ben saat yedide otelinizde olacağım," dedi."

Sakin Anlatıcının telaşlı olduğu durumlarda onu mantıklı sözleri ile sakinleştirir: " "Dediğim gibi... Bir imparator heykelinin ne hükmü olabilir ki? Ne zararı dokunabilir size; onu anlayamıyorum. Sizin üstünüzdeki bu gücünün, bu etkisinin nedenini çözemiyorum," dedi."